

Polonya 2013 Varşova İklim Değişikliği Zirvesi ve Birleşmiş Milletler (UNFCCC) kapsamında ilgili Taraflar Konferansı (Conference of the Parties - COP)

Sonuçları

Ahmet Cangüzel Taner

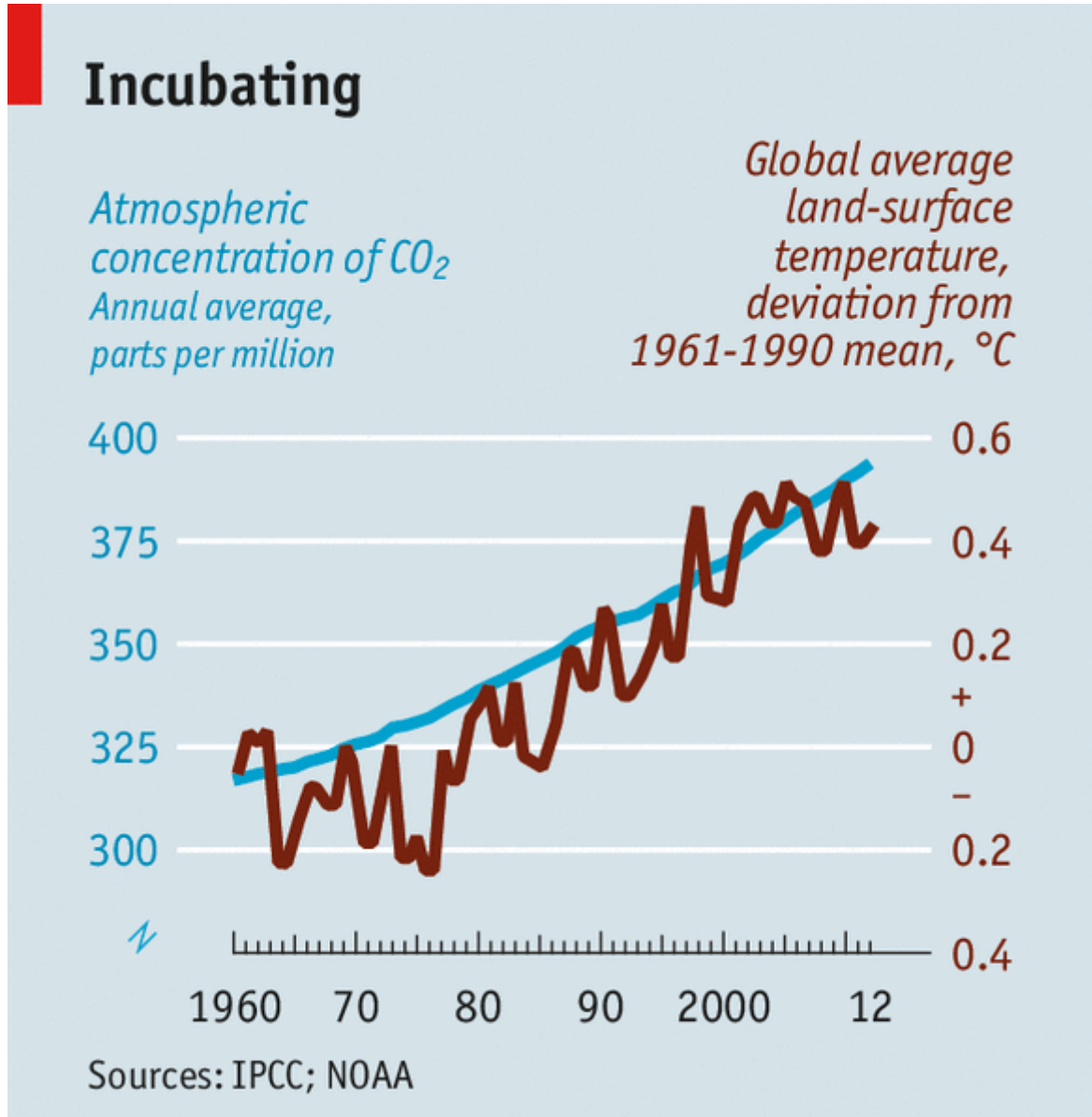
Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası (canguzel.taner@gmail.com)

Birleşmiş Milletler Kyoto Protokolü çerçevesinde 1990 yıllarının sonlarından itibaren global iklim değişikliği mücadelesi içeriğinde prensipte küresel sera gazları emisyonlarının düşürülmesi, kontrol ve denetim altına alınması dünyadaki çoğu ülke tarafından benimsenmiştir. Bu bağlamda Kyoto Protokolü ile özellikle dünya sera gazı salınımları içerisinde yüzdesi yüksek olan küresel karbondioksit emisyonlarının frenlenmesi ve kısıtlanması hedeflenmiştir. Daha sonra 2000 li yılların ortalarından itibaren yürürlüğe giren Kyoto Protokolü ise bir yıl önce 2012 yılında resmen sona ermiştir. Kyoto Protokolü sonrası anlaşma zemini sağlanması açısından düzenlenen etkinlikler, 2007 Birleşmiş Milletler Endonezya İklim Değişikliği Konferansı Bali Eylem Planı, 2009 Kopenhag İklim Değişiklikleri Zirvesi ve 2010 Meksika Cancún İklim Değişikliği Konferansı toplantıları ile arzulanan sonuçlar sağlanamamıştır. 2011 Güney Afrika Durban İklim Değişikliği Zirvesi ve söz konusu protokolün son bulmasından önceki 2012 Katar Doha İklim Değişikliği Konferansı müzakereleri de başarısızlıkla neticelenmiştir. Bu arada yürürlüğe giren Kyoto Protokolü'ne rağmen yaklaşık son 50 yıl içinde ortalama atmosferik global karbondioksit konsantrasyonları takribi %30 artarak 2013 yılında rekor düzeyde 400 ppm (milyon başına parçacık sayısı, parts per million – ppm) değerine kadar yükselmiştir. Küresel boyutta yaşanan hem global ekonomik krizler ve finansal iflaslar hem de dünya sıcaklık artışları bağlamında 2000 'li yılların başlarından beri gözlenen az da olsa bir kararlılık ülkelerin Kyoto Protokolü' nün yerine geçecek Birleşmiş Milletler himayesindeki uluslararası iklim değişikliği anlaşması ortamını güçleştiren önemli faktörler arasında kabul edilmektedir. Son olarak Birleşmiş Milletler 2013 Polonya Varşova İklim Değişiklikleri Konferansı toplantıları sonucu da global karbondioksit emisyonlarının limitlenmesi konusunda gelecek için umut vadeden pozitif bir atmosfer oluşturamamıştır. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) 1992 Brezilya Rio de Janeiro iklim değişiklikleri anlaşması ile yürürlüğe girmiştir. UNFCCC yürürlüğe girdiğinden beri söz konusu zirveler kapsamında ilgili taraflarca yıllık olarak COP toplantıları (Conference of the Parties) da yapılmaktadır. Polonya 2013 Varşova COP toplantısı müzakereleri de günümüz koşullarında adil ve hakkaniyete dayalı sürdürülemezdir.

23 Kasım 2013 tarihinde sona ermesi gerekirken bir gün geç biten Polonya Varşova Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı müzakerelerinin tüm umutları boşa çıkaracağı tezi hiçbir katılımcı tarafından öngörülmemiştir. En iyi beklenti ise Uluslararası İklim Değişiklikleri Antlaşması için olası imza aşamasının 2015 Fransa Paris İklim Değişikliği Zirvesi toplantıları sırasında tamamlanacağı ümidi olmuştur. Kasım 2013 Varşova İklim Değişiklikleri Zirvesi sonuçları hakkında konferans katılımcıları ifadesiyle toplantıların olumlu tarafını da bir çuval inciri mahvetmeden Kyoto Protokolü sonrası ülkeler arası anlaşma sürecinde yola devam kararının

alınması oluşturmuştur. Ancak imzalanacak anlaşmanın tüm tarafları hoşnut etmeyeceği gibi ortaya çıkacak anlaşma metinlerinden memnun olacak tarafların da sayısının giderek azalması olası görülmektedir. Polonya'nın Başkenti Varşova'da toplanan aynı zamanda ilgili Taraflar Konferansı (**Conference of Parties – COP**) olarak adlandırılan toplantılarda 2015 yılına kadar dünya sera gazı emisyonlarının durdurulması, kontrol ve denetim altına alınması sayesinde küresel iklim değişikliği olgusunu azaltmak için ülkelerin katkı yapmaları konusunda anlaşmaya varılmıştır. Kuşkusuz dünyayı en çok kirleten ülkeler belirtilen anlaşmanın uygulanması için önlemler ortaya koyması gerekmektedir. Bununla beraber Amerikalılar ve Avrupalılar, global sera gazı salınımları kirliliğinin dizginlenmesi için somut ve gerçek taahhütler talep etmektedir. Aşağıdaki grafikte küresel ortalama yeryüzü sıcaklığı 1961 – 1990 yılları ortalama değerinden sapması °C olarak yıllara göre dağılımı kahverengi gösterilmektedir. Mavi renkli grafikte ise atmosferik ortalama karbondioksit konsantrasyonu milyonda partikül sayısı **ppm** (**parts per million – ppm**) yıllar bazında değişim eğrisi çizilmiştir. Kahverengi ortalama global sıcaklık artışları eğrisi dikkate alındığı takdirde 2000 li yıllarda sıcaklıklarda aşağı yukarı bir istikrar izlenmektedir.

Aşağıdaki tabloda global karbondioksit konsantrasyonları artışları ppm olarak yukarıdaki mavi renkli eğri vasıtasıyla elde edilen datanın yıllara göre dağılımı rakamsal değerler ile verilmektedir.

Yıllar	Karbondioksit konsantrasyonları (ppm)
1958	315
1960	316
1965	320
1970	325
1975	330
1980	340
1985	345
1990	355
1995	360
2000	370
2005	380
2010	395
2013	400

Diğer taraftan, bir önceki sayfada belirtilen katkıyı yapacak ülkeler arasında sadece emisyon salımları ile ilgili zaten hazırlıklı ülkeler sıralanmaktadır. Bu durumda ya hep ya da hiç manasında tüm ülkelerin tedbir alması veya mevcut durumun sürdürülmesi olasılığı öne çıkmaktadır. Mevcut durum ise zengin ülkeler ve fakir ülkeler arasında uzun yıllardır çözümsüz kalan ancak dile getirilmeyen bir görüş ayrılığını da gündeme getirmektedir. Fakir ülkeler atmosferdeki yoğun karbon miktarından zengin ülkeleri sorumlu tutarak asıl yükün söz konusu ülkeler tarafından taşınması icap ettiğini savunmaktadır. Zengin ülkeler de dünyadaki yeni karbon emisyonları ve karbondioksit salınımlarının fakir ülkelere kaynaklandığını öne sürerek mevzu bahis ülkelerin çok daha fazla taahhütte bulunması gerektiğini iddia etmektedir. Kalkınmakta olan fakir ülkeler olağanüstü iklimsel felaketler nedeniyle ortaya çıkacak zararların nasıl karşılanacağına dair Varşova'da yapılan tartışmalar sırasında oturumları terk etmiştir. Tartışmaların ana temasını da Varşova İklim Konferansı'ndan hemen önce vuku bulan Kasım 2013 Filipinler Haiyan Tayfunu oluşturmuştur. Böylece, Filipinler'de çok sayıda can ve mal kaybına sebep olan Haiyan Tayfunu Varşova İklim Değişiklikleri Konferansı gündemine damgasını vurmuştur. Varşova İklim Zirvesi başlamadan konferans arifesinde renkli açlık grevi sergileyen Filipinler'in Baş Müzakerecisi Yeb Sano, toplantıda yaptığı duygusal konuşmada da yoğun alkış toplamıştır. Paris İklim Değişikliği Konferansı için geniş kapsamlıdan ziyade düşük emisyon hedefleri, bir anlaşmayı mümkün kılmaktadır. Çoğu bilim insanı da global karbon emisyonları ve küresel sıcaklık artışları trendine gem vurmak için gereğinden daha az çalışıldığını düşünmektedir. Sonuçta, Varşova toplantılarında sadece müzakerelerin gündemi konusunda tartışabilen katılımcıların etkin ve gerçekçi uluslararası iklim değişiklikleri anlaşmasının çok daha çetin ve sıkıntılı maddelerini başarılı şekilde onaylama şanslarının ne olacağı da ciddi bir merak uyandırmaktadır.

Kaynaklar:

-Küresel Karbondioksit Konsantrasyonları Ölçümleri Araştırma Uydusu OCO, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.

- Küresel Sıcaklık Artışları, Küresel Sıcaklık Ölçümleri ve Küresel Isınma, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Sona Erecek Kyoto Protokolü Öncesi Durban Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Müzakereleri, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Güney Afrika 2011 Durban Küresel İklim Değişikliği Zirvesi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Yeni Küresel İklim Değişikliği Modeli, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- İklim Duyarlılığı, Küresel Karbondioksit Emisyonları ve Küresel İklim Değişiklikleri Bilimsel Raporları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Güneş Döngüsü ve Küresel İklim Değişikliği Modelleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Küresel Sera Gazı Emisyonları Kapsamında Rekor Düzeylere Ulaşan Global Karbondioksit Emisyonları Ölçümleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Birleşmiş Milletler Doha Katar Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Konferansı ve Son İklim Değişiklikleri Zirveleri Sonrası Kyoto Protokolü, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Sera Gazı Emisyonlarının Sınırlandırılması ile ilgili 2012 Doha Global İklim Değişikliği Konferansı Toplantıları Sonuçları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Avrupa Birliği Ulaşım Politikası ve Kyoto Protokolü Sonrası AB Küresel Karbondioksit Emisyonları Azaltılması Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Avustralya Sıcaklık Artışları, Ocak 2013 Kavurucu Sıcak Hava Dalgası Sonucu Yaşanan Boğucu Sıcaklar, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Çin, Fosil Yakıtlar Tüketimi Sonucu Oluşan Is ve Kurum Kaynaklı Hava Kirliliği Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Dünya Ortalama Sıcaklık Artışları Işığı Altında Yeni Küresel Isınma Projeksiyonları ve Global İklim Değişikliği Senaryoları İkilemi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Dünya Is ve Kurum (Siyah Karbon) Kökenli Çevre Kirliliği ile Global Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Mekanizması Bilimsel İlişkisi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Global Isınma ve Küresel iklim Değişikliği Mekanizmaları Belirtisi Sayılan Dünya Deniz Seviyeleri Yükselmesi Sorunları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Küresel Tropik Tayfunlar, Kasırgalar, Fırtınalar, Hortumlar ile Global Isınma ve Küresel İklim Değişikliği Mekanizmaları Bilimsel İlişkisi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Global Karbondioksit Konsantrasyonları Artmasıyla Küresel İklimsel Değişimler Sonucu Okyanusların ve Denizlerin Asitlenmesi Sorunları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- The Economist Dergisi (30 Kasım 2013 – 06 Kasım 2013).

Fizik Mühendisleri Odası Resmi İnternet Sitesi:
[www.fmo.org.tr/ yayinlar/faydali-bilgiler](http://www.fmo.org.tr/yayinlar/faydali-bilgiler)